

UCHWAŁA NR XXIII/239/2021
RADY POWIATU ALEKSANDROWSKIEGO
z dnia 8 czerwca 2021 roku

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Aleksandrowskim na lata 2021 – 2023.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r., poz. 920) w związku z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020r., poz. 821 ze zm.¹) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Aleksandrowskim na lata 2021 – 2023 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Aleksandrowie Kujawskim.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY POWIATU
Arkadiusz Świątkowski

¹ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021r., poz. 159

Sprawdz. pod. wzgl. formalno-prawnym:

ANNA J. SZWACH

Torun, 2021 - 06 08

Załącznik do Uchwały Nr ~~xxviii~~ / 208 / 2021
Rady Powiatu Aleksandrowskiego
z dnia ~~8.09.2021~~ 2021 r.

***POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY
ZASTĘPCZEJ W POWIECIE
ALEKSANDROWSKIM
NA LATA 2021 – 2023***

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim 2021 r.

WPROWADZENIE

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności”¹

została podjęta ustawa z dnia 09 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zwana dalej ustawą, która w art. 180 nakłada na samorząd powiatowy obowiązek opracowania i realizacji 3 – letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, określającego między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

„Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Aleksandrowskim na lata 2021 – 2023” zawiera diagnozę obecnej sytuacji w powiecie aleksandrowskim zwanego dalej powiatem, a także planowane działania mające na celu stworzenie optymalnych warunków do rozwoju pieczy zastępczej w powiecie.

Program jest zbieżny z założeniami Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019 – 2028.

¹ Preambuła ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

I. ZADANIA POWIATU WYNIKAJĄCE Z USTAWY

1. Do zadań własnych powiatu należy między innymi:

- 1) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych,
- 2) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne przez wspieranie procesu usamodzielnienia,
- 3) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,
- 4) prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym,
- 5) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego,
- 6) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstania:
 - a) grup wsparcia,
 - b) specjalistycznego poradnictwa,
- 7) finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo - wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo – terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo – wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne,
 - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego.

2. Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- 1) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu wsparcia rodzin z dziećmi,
- 2) finansowanie pobytu cudzoziemców mających miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w pieczy zastępczej,
- 3) finansowanie dodatku wychowawczego i dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo- wychowawczej typu rodzinnego.

Zadania Powiatu w zakresie pieczy zastępczej wykonywane są za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim zwanego dalej Centrum, które zgodnie z Zarządzeniem Starosty Aleksandrowskiego Nr 52/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jednocześnie jest Organizatorem Pieczy Zastępczej w Powiecie Aleksandrowskim.

Zgodnie z art. 76 ust. 2 ustawy zarządzeniem Nr 6/2018 Kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim z dnia 01 marca 2018 r. został powołany zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim.

Zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zostały określone w art. 76 ust. 4 ustawy, do którego należą:

- a) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- b) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do

- sprawowania pieczy zastępczej,
- c) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
 - d) zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka,
 - e) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego,
 - f) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
 - g) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
 - h) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
 - i) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
 - j) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
 - k) zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
 - l) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
 - ł) prowadzenie działalności diagnostyczno- konsultacyjnej, której celem jest pozyskanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno- pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą,
 - m) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
 - n) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
 - o) zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji,
 - p) przedstawienie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy,
 - r) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
 - s) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

II. PIECZA ZASTĘPCZA

Pieczka zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dzieciom przez rodziców biologicznych.

1. Rodzinna piecza zastępcza:

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) rodzina zastępcza:
 - a) spokrewniona,
 - b) niezawodowa,
 - c) zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcje pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,
- 2) rodzinny dom dziecka.

Rodziny, te zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie, w szczególności:

- a) traktują dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej,
- b) zapewniają dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych,

- c) zapewniają kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych,
- d) zapewniają rozwój uzdolnień i zainteresowań,
- e) zaspokajają jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne i religijne,
- f) zapewniają ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka,
- g) umożliwiają kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowił inaczej.

Rodzina zastępcza i prowadzący rodzinny dom dziecka współpracują z ośrodkiem adopcyjnym, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, pracownikiem socjalnym i organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

2. Instytucjonalna piecza zastępcza:

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie placówki opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno – terapeutycznego i rodzinnego.

Placówka opiekuńczo – wychowawcza:

- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne,
- 2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku,
- 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej,
- 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny,
- 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych,
- 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi,
- 7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

III. CHARAKTERYSTYKA PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE ALEKSANDROWSKIM

W 2019r. po konsultacjach z właściwymi terytorialnie gminami i współpracy z jednostkami organizacyjnymi szczebla powiatowego i gminnego opracowano Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Aleksandrowskim na lata 2019 – 2028, którą Rada Powiatu Aleksandrowskiego przyjęła uchwałą Nr VI/96/2019 z dnia 20 września 2019r.

Niniejszy dokument zawiera diagnozę problemów społecznych między innymi w zakresie rozwoju pieczy zastępczej w powiecie aleksandrowskim.

Na podstawie powyższej diagnozy oraz dokumentacji dotyczącej rodzin zastępczych, dokumentacji dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, dokumentacji usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych za lata 2019 – 2020, Centrum dokonało oceny potrzeb pieczy zastępczej w powiecie aleksandrowskim.

1. Rodzinna piecza zastępcza:

Powiat, na terenie którego funkcjonują rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka mogące przyjąć dziecko, zawiera z powiatem, właściwym ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na jego opiekę i wychowanie.

Tabela Nr 1. Liczba rodzin zastępczych, w których umieszczone są dzieci pochodzące z powiatu.

Rok	Ogółem	Powiat Aleksandrowski	Liczb dzieci	Inny powiat	Liczba dzieci
2018	73	69	107	4	6
2019	85	80	134	5	7
2020	85	77	131	8	13

źródło: dokumentacja PCPR w Aleksandrowie Kujawskim

Na podstawie powyższego zestawienia tabelarycznego należy stwierdzić, że w 2020 roku w 85 rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu było umieszczonych 131 dzieci. Natomiast na terenie innych powiatów funkcjonowało 8 rodzin zastępczych, w których było umieszczonych 13 naszych dzieci. Skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Wskazane jest w dalszym

ciągu tworzenie jak największej liczby rodzin zastępczych na terenie naszego powiatu, w których będziemy umieszczać dzieci pochodzące z naszego powiatu. Wówczas ścisła współpraca rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka z ośrodkiem adopcyjnym, koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej, pracownikiem socjalnym i organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej przyczyni się do wypracowania działań mających na celu zapewnienie opieki i wychowania dzieciom na czas niemożności sprawowania tej opieki i wychowania przez rodziców biologicznych.

Tabela Nr 2. Rodzaje rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu aleksandrowskiego

Stan na dzień	Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcje pogotowia rodzinnego	Rodzinne Domy	Razem
31.12. 2018	30	24	3	2	1	4	64
31.12. 2019	38	23	4	2	1	5	73
31.12. 2020	39	22	4	2	1	6	74

źródło: dokumentacja PCPR w Aleksandrowie Kujawskim

Jak wynika z danych zawartych w Tabeli Nr 2 większość rodzin zastępczych stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione, tj. rodziny, w których opiekunami dzieci byli dziadkowie i rodzeństwo, następnie rodziny zastępcze niezawodowe i rodziny zawodowe.

W powiecie aleksandrowskim funkcjonuje 7 rodzin zastępczych zawodowych oraz 6 rodzinnych domów dziecka. Rodzinna piecza zastępcza właściwie, odpowiedzialnie i prawidłowo wykonuje swoje obowiązki względem powierzonych im dzieci.

Z uwagi na fakt, że w placówkach opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno – terapeutycznego możemy umieszczać dzieci powyżej 7 roku życia, to wskazane jest tworzenie nowych rodzin zastępczych, szczególnie zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka.

Tabela Nr 3. Liczba utworzonych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w poszczególnych latach 2018 – 2020 oraz liczba umieszczonych w nich dzieci.

Rok	Rodziny zastępcze		Rodzinne domy dziecka	
	Liczba utworzonych rodzin	Liczba umieszczonych dzieci	Liczba utworzonych RDD	Liczba umieszczonych dzieci
2018	5	7	1	7
2019	14	21	1	7
2020	3	3	1	4

źródło: dokumentacja PCPR

Jak wynika z powyższej tabeli z roku na rok wzrasta liczba nowych rodzin zastępczych, a tym samym wzrasta zainteresowanie osób, aby pełnić funkcję rodziny zastępczej. Jednakże w dalszym ciągu jest to zbyt mała liczba rodzin zastępczych w stosunku do istniejących potrzeb w zapewnieniu właściwej opieki i wychowania dzieciom tego pozbawionym.

Ze względu na brak możliwości określenia rzeczywistych potrzeb ilości miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej wskazane jest podejmowanie wszelkich starań, aby pozyskiwać kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenia rodzinnych domów dziecka. Kolejnym czynnikiem motywującym do działania jest wiek rodziców zastępczych, który określa Tabela nr 4.

Tabela Nr 4. Struktura wieku rodziców zastępczych w Powiecie Aleksandrowskim (z wyłączeniem rodzin zastępczych spokrewnionych) stan na 31.12.2020r.

Powiat Aleksandrowski	Wiek						
	70 lat i więcej	61-70	51-60	41-50	31-40	22-30	21 lat
	Procenty						
	0%	17,2%	31,5%	28,7%	22,6%	0%	0%

źródło: dokumentacja PCPR w Aleksandrowie Kujawskim

Z powyższej tabeli wynika, że w powiecie aleksandrowskim największą grupę rodziców zastępczych stanowią osoby w przedziale wiekowym 51-60 lat (31,5%). Natomiast 28,7% rodziców zastępczych jest w przedziale wiekowym 41-50 lat.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 rok wynika, że pełnienia funkcji rodziny zastępczej podejmowały się najczęściej osoby w wieku 51-70 lat (54,9%), ogólnej liczby prowadzących rodziny zastępcze. Rodzinne domy dziecka prowadziło 585 małżeństw i 81 samotnych osób – większość pełniących funkcję rodzinnego domu dziecka była w grupie wiekowej 41-60 lat.

Z uwagi na fakt, że w placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczane są dzieci powyżej 7 roku życia, to wskazane jest tworzenie nowych rodzin zastępczych przez osoby młode, ponieważ istniejące rodziny zastępcze, po usamodzielnieniu się wychowanków, ze względu na wiek nie będą mogły dalej pełnić funkcji rodziny zastępczej.

Tabela Nr 5. Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka w podziale na liczbę dzieci w latach 2018– 2020.

Typ rodziny	Rodziny spokrewnione			Rodziny niezawodowe			Rodziny zawodowe			RDD		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
z 1 dzieckiem	25	31	32	18	16	17	0	2	1	0	0	0
z 2 dziećmi	3	5	5	4	4	3	3	3	4	2	2	2
z 3 dziećmi	1	1	2	1	2	1	2	1	2	0	1	0
z 4 dziećmi i więcej	1	1	0	1	1	1	1	1	0	2	2	4
Ogółem	30	38	39	24	23	22	6	7	7	4	5	6

źródło: dokumentacja PCPR w Aleksandrowie Kujawskim

Powyższa statystyka wskazuje, iż w powiecie aleksandrowskim najwięcej jest rodzin zastępczych z jednym dzieckiem, zaś najmniej funkcjonuje rodzin zastępczych z 3 i więcej dzieci. W związku z tym tutejsze Centrum dąży do pozyskiwania osób chętnych na prowadzenie rodzinnych domów dziecka, w których możemy umieszczać większą liczbę dzieci.

2. Instytucjonalna piecza zastępcza

W powiecie aleksandrowskim funkcjonuje Placówka Socjalizacyjna z siedzibą w Aleksandrowie Kujawskim. Jest to całodobowa placówka opiekuńczo – wychowawcza, która zapewnia opiekę i wychowanie dzieciom częściowo bądź całkowicie pozbawionym opieki rodzicielskiej.

Zgodnie ustawą z dnia 09 czerwca 2011 roku o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej od 01 stycznia 2021 roku w placówce opiekuńczo- wychowawczej może przebywać 14 dzieci powyżej 7-go roku życia.

W 2020 roku rozpoczęto budowę nowej siedziby placówki opiekuńczo – wychowawczej w której będzie przebywać 14 dzieci. Przewidywany termin zakończenia budowy i jej wyposażenia planowany

jest na dzień 31 marca 2021r. Po uzyskaniu pozwoleń na użytkowanie i funkcjonowanie Placówki Socjalizacyjnej przy ul. Wyspiańskiego w Aleksandrowie Kujawskim, nastąpi przeprowadzka dzieci.

Na dzień 31 grudnia 2020r. Placówka Socjalizacyjna w Aleksandrowie Kujawskim spełniała standardy świadczonych usług oraz standard opieki i wychowania obowiązujący w placówkach opiekuńczo -wychowawczych.

Zgodnie z zapisami art. 15zzzzz ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 do dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii ogłoszonego w związku z COVID – 19, przepisów art. 95 ust 3-4a, art. 109 ust 2 i 3 oraz art. 230 ustawy z dnia 09 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w zakresie liczby dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust 2, oraz w zakresie kryterium wieku dzieci, nie stosuje się do dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w związku z przeciwdziałaniem COVID – 19”.

W związku z powyższym w Placówce przebywa 3 dzieci ponad stan.

Tabela Nr 6. Liczba dzieci przebywających w Placówce Socjalizacyjnej w Aleksandrowie Kujawskim w latach 2018–2020

Powiat Aleksandrowski				Inny Powiat			Łącznie		
Rok	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Liczba dzieci przebywających	35	38	33	0	2	2	35	40	35
Liczba dzieci przyjętych	5	10	7	0	2	1	5	11	8

źródło: dokumentacja PCPR w Aleksandrowie Kujawskim

Z powyższej tabeli wynika, że w Placówce w latach 2018-2020 łącznie przebywało 110 dzieci, w tym 4 dzieci z innych powiatów. W związku ze zmianami w standardach placówek opiekuńczo -wychowawczych liczba dzieci przebywających w Placówce Socjalizacyjnej w Aleksandrowie Kujawskim była stopniowo zmniejszana.

Na dzień 31 grudnia 2019r. w Placówce było 26 dzieci, natomiast w 2020r. stan został zmniejszony o 9 dzieci i na dzień 31 grudnia 2020r w Placówce przebywało 17 dzieci.

W czasie pandemii koronawirusa Covid-19 może przebywać więcej dzieci niż miejsc statutowych. Obecnie w Placówce przebywa 3 dzieci ponad stan.

Realizując postanowienia sądu tutejsze Centrum jako miejsce umieszczenia dzieci wskazywało rodziny zastępcze zawodowe oraz rodzinne domy dziecka z terenu powiatu aleksandrowskiego, natomiast dzieci powyżej 7-mego roku życia umieszczano w Placówce Socjalizacyjnej w Aleksandrowie Kujawskim.

Na podstawie 22-letniej działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim można stwierdzić, że zawsze będzie istniała potrzeba funkcjonowania placówki opiekuńczo-wychowawczej ponieważ rodziny zastępcze zgłaszają gotowość przyjęcia dzieci w wieku niemowlęcym przedszkolnym lub wczesnoszkolnym. Najtrudniej będzie zapewnić opiekę nastolatkom.

Mając na uwadze powyższe kierując się koniecznością zabezpieczenia miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej Zarząd Powiatu Aleksandrowskiego na posiedzeniu w dniu 12 października 2020r. podjął decyzję o zleceniu prowadzenia drugiej placówki opiekuńczo –wychowawczej dla nie więcej niż 14 dzieci w 2021r.

Tabela Nr 7. Koszty utrzymania dzieci z powiatu aleksandrowskiego w placówkach opiekuńczo wychowawczych na przełomie ostatnich 3 lat.

Rok	2018	2019	2020
Srednie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w Placówce Socjalizacyjnej w Aleksandrowie Kujawskim	3.634,03	4.122,11	5.379,35

źródło: dokumentacja PCPR

Koszt zapewnienia opieki dzieciom w instytucjonalnej pieczy zastępczej (placówka opiekuńczo-wychowawcza) systematycznie wzrasta. Koszty te znacznie przewyższają koszty opieki świadczonej przez rodzinną pieczę zastępczą (rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka).

W 2019 roku w stosunku do roku 2018 wzrósł o 16,3%, natomiast w 2020 roku w stosunku do roku 2019 wzrósł o 23,4%.

Ponadto pobyt dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej pozytywnie wpływa na wszystkie obszary jego rozwoju, a przede wszystkim rodzinną pieczę zastępczą dostarcza dziecku prawidłowych wzorców funkcjonowania w rodzinie. Wychowankowie rodzin zastępczych mają mniejsze trudności intelektualne, psychiczne i społeczne w późniejszych latach.

Pomimo to dalsze funkcjonowanie dwóch placówek opiekuńczo-wychowawczych w powiecie aleksandrowskim jest niezbędne, aby zapewnić opiekę wszystkim dzieciom pozbawionym opieki rodziców biologicznych z naszego powiatu, przede wszystkim nastolatkom.

3. Pomoc dla osób usamodzielnianych

Pełnoletnim wychowankom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka przysługuje pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki (dla osób w wieku 18 – 25 lat, które kontynuują naukę) oraz pomoc na usamodzielnienie i na zagospodarowanie (pomoc rzeczowa).

Tabela Nr 8. Liczba usamodzielniających się pełnoletnich wychowanków opuszczających zastępcze formy opieki w latach 2018 – 2020.

Typ placówki	Rok	Pomoc na kontynuowanie nauki	Pomoc na usamodzielnienie	Pomoc na zagospodarowanie	Wykształcenie wychowanka
placówki opiekuńczo – wychowawcze	2018	9	1	2	-zawodowe -średnie ogólnokształcące
rodziny zastępcze		15	6	3	-zawodowe -średnie
placówki opiekuńczo – wychowawcze	2019	9	6	0	-zawodowe -średnie
rodziny zastępcze		12	1	2	-zawodowe -średnie -pomaturalne -wyższe
placówki opiekuńczo – wychowawcze	2020	4	2	3	-zawodowe -średnie -policealne -wyższe
rodziny zastępcze		9	1	1	-zawodowe -średnie -policealne -wyższe

/ źródło: dokumentacja PCPR/

Na podstawie powyższej tabeli należy stwierdzić iż w ciągu ostatnich 3 lat nastąpił duży spadek korzystania z tej formy pomocy aż o 45,8 %. Spośród usamodzielnianych wychowanków kontynuujących naukę zdecydowaną większość stanowią usamodzielniani wychowankowie rodzinnej pieczy zastępczej:

- w 2018r. stanowili 62,5% ogółu usamodzielnianych wychowanków,
- w 2019r. stanowili 57,1 % ogółu usamodzielnianych wychowanków,
- w 2020r. stanowili 69,2% ogółu usamodzielnianych wychowanków.

W 2020 roku 20 usamodzielnianych wychowanków skorzystało z pomocy, w tym 11 z rodzin zastępczych i 9 z placówki opiekuńczo – wychowawczej, w tym z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki skorzystało 9 usamodzielnianych wychowanków z rodziny zastępczej i 4 z placówki opiekuńczo - wychowawczej.

Usamodzielniani wychowankowie w latach 2018 – 2020 najczęściej korzystali z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, następnie z pomocy pieniężnej na usamodzielnienie.

Najmniej osób skorzystało z pomocy rzeczowej na zagospodarowanie - co obrazuje poniższa Tabela Nr 9.

Tabela Nr 9. Procentowy podział korzystania z form wsparcia usamodzielnianych wychowanków opuszczających zastępcze formy opieki w latach 2018 – 2020.

	Pomoc na kontynuowanie nauki	Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	Pomoc w formie rzeczowej na zagospodarowanie
2018r.	66,6%	19,4%	14%
2019r.	70%	23,3%	6.7%
2020r.	65%	23,3%	11,7%

źródło: dokumentacja PCPR w Aleksandrowie Kujawskim

Pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) Centrum od 2020r. zapewni pobyt w mieszkaniu treningowym.

W mieszkaniu treningowym może mieszkać dwóch usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, którzy mają:

- 1) możliwość przygotowania się do pełnej samodzielności poprzez doskonalenie umiejętności prowadzenia samodzielnego gospodarstwa domowego, radzenia sobie z problemami życia codziennego, gospodarowania własnymi środkami finansowymi,
- 2) możliwość nabycia umiejętności samodzielnego rozwiązywania trudności życiowych, rodzinnych, (w tym utrzymywania więzi rodzinnych), emocjonalnych itp. przy wsparciu opiekuna mieszkania treningowego, opiekuna procesu usamodzielnienia i innych specjalistów,
- 3) możliwość rozwijania i utrwalania poczucia odpowiedzialności za siebie i swoje własne życie, ponoszenie konsekwencji za własne decyzje, oraz nabycie umiejętności realnego postrzegania rzeczywistości,
- 4) pomoc w zakresie uzyskania wykształcenia, zdobycia kwalifikacji zawodowych, załatwiania spraw urzędowych oraz poszukiwania pracy, a przede wszystkim pozyskania własnego mieszkania.
- 5) pomoc w integracji ze środowiskiem poprzez rozwój umiejętności prawidłowego wchodzenia w relacje społeczne.

W 2020r. dwóch usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej przebywało w mieszkaniu treningowym. W okresie od lipca do września 2020 roku skorzystali z 29 godzin poradnictwa psychologicznego oraz 32 godziny poradnictwa pedagogicznego. Odpowiedzialnie przestrzegali Regulaminu pobytu w mieszkaniu treningowym oraz współpracowali z opiekunem mieszkania treningowego.

IV. WNIOSKI DOTYCZĄCE ZABEZPIECZENIA POTRZEB DZIECKA I RODZINY W SYTUACJACH JEJ KRYZYSU W POWIECIE ALEKSANDROWSKIM

Rodzina jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym dla dziecka. Rodzina dziecku winna kojarzyć się z ciepłem, bezpieczeństwem i miłością, a rodzice powinni być wzorem do naśladowania, dobrym nauczycielem szacunku wobec siebie i innych.

Na podstawie współpracy Centrum z ośrodkami pomocy społecznej funkcjonującymi w powiecie aleksandrowskim stwierdzam, że na terenie naszego powiatu jest wiele rodzin, w których zaburzone są relacje, brak jest komunikacji, gdzie podstawowe potrzeby dziecka nie są realizowane. W rodzinie często pierwsze oznaki zaburzeń, kryzysu czy zmiany w zachowaniu dziecka są bagatelizowane, rodziny uważają, że nie ma problemu. To prowadzi do sytuacji, że w pewnym momencie sytuacje kryzysowe przerastają możliwości rodziny, dochodzi do negatywnych zjawisk, jak agresja, przemoc, przestępczość. W konsekwencji zachodzi konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.

Ważne jest, aby w powiecie aleksandrowskim funkcjonował lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo – wychowawczych, który będzie zakładał działania oparte przede wszystkim na profilaktyce i pracy z rodziną biologiczną. Umieszczenie

dziecka w systemie pieczy zastępczej winno być ostatecznością, w przypadku gdy wykorzystane zostaną wszystkie dostępne formy wsparcia i pomocy rodzinie naturalnej.

Ważnym aspektem jest także działanie sprawnego systemu komunikowania się i przepływu informacji o istniejących zagrożeniach w funkcjonowaniu rodzin pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę i dziecko, szkołami, urzędami na szczeblu gminnym i powiatowym, wykorzystując jednocześnie posiadaną infrastrukturę działań pomocowych i wspierających.

Analizując obecną infrastrukturę powiatu w odniesieniu do potrzeb określono:

CEL GŁÓWNY

ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE ALEKSANDROWSKIM

Cel szczegółowy Nr 1

Rozwój infrastruktury i zasobów ludzkich na rzecz pieczy zastępczej

Zadania:

1. Doskonalenie zawodowe kadry Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim.
2. Ścisła współpraca instytucji, które realizują zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
3. Standaryzacja usług w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
4. Współpraca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracowników socjalnych z asystentami rodzinnymi współpracującymi z rodzicami biologicznymi dzieci przebywających w pieczy.

Cel szczegółowy Nr 2

Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej i doskonalenie systemu.

Zadania:

1. Propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego między innymi poprzez:
 - rozpowszechnianie ulotek o poszukiwaniu kandydatów na rodziny zastępcze,
 - coroczne wydawanie kalendarza w formie plakatu promującego rodzicielstwo zastępcze,
2. Szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych i prowadzenia rodzinnych domów dziecka.

Cel szczegółowy Nr 3

Wspieranie osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą.

Zadania:

1. Zapewnienie poradnictwa prawnego, psychologicznego, pedagogicznego rodzinom zastępczym i ich dzieciom oraz dzieciom przebywającym w rodzinach zastępczych i ich rodzicom.
2. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych i wolontariuszy.
3. Współpraca z rodzinami zastępczymi oraz prowadzącymi rodzinne domy dziecka w zakresie zorganizowania wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z rodzinnej pieczy zastępczej.
4. Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby.

Cel szczegółowy Nr 4

Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków pieczy zastępczej.

Zadania:

1. Wczesne przygotowanie wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej do usamodzielnienia.
2. Utrzymanie standardu usług w mieszkaniu treningowym dla usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.
3. Współpraca z instytucjami i organizacjami na rzecz kompleksowego wsparcia usamodzielnianego wychowanka.

Cel szczegółowy Nr 5

Osiągnięcie standardu usług świadczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu aleksandrowskiego do 2021r.

Zadania:

1. Wybudowanie nowej siedziby dla Placówki Socjalizacyjnej w Aleksandrowie Kujawskiej, w której przebywa 14 wychowanków.
2. Zlecenie zadania na prowadzenie drugiej placówki opiekuńczo- wychowawczej dla nie więcej niż 14 dzieci.

V. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH.

Na podstawie lat ubiegłych należy stwierdzić, że wzrasta zainteresowanie osób, które podjęłyby się funkcji rodzin zastępczych zawodowych. Z uwagi na duże zaangażowanie własnych środków finansowych Powiatu przy realizacji zadań ustawy przyjmuje się następujący limit powstania rodzin zastępczych zawodowych w latach:

2021 – 2,

2022 – 2,

2023 – 2.

Powiat będzie podejmował niezbędne działania w celu zabezpieczenia środków finansowych dla tworzonych rodzin zastępczych zawodowych lub prowadzących rodzinne domy dziecka.

VI. REALIZATORZY PROGRAMU

Powiat jako realizator programu będzie współpracować z:

1. Samorządami gminnymi;
2. Ośrodkami pomocy społecznej;
3. Placówką opiekuńczo – wychowawczą;
4. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim – Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej;
5. Rodzinami zastępczymi;
6. Kościołami i związkami wyznaniowymi;
7. Organizacjami pozarządowymi;

VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

1. Postrzeganie rodzin zastępczych jako głównego elementu systemu pieczy zastępczej w powiecie aleksandrowskim.
2. Wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych i rodzinnych domów dziecka.
3. Zapewnienie rodzinom zastępczym specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo – wychowawczych, umożliwienie utworzenia grupy wsparcia oraz poradnictwa specjalistycznego i terapii.
4. Zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
5. Kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych opuszczających instytucjonalną bądź rodzinną pieczę zastępczą.

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

- 1) środki własne Powiatu,
- 2) dotacje celowe z budżetu Państwa,
- 3) środki finansowe pozyskane z samorządu województwa,
- 4) środki finansowe pozyskane z EFS.

ZAKOŃCZENIE

Realizacja programu zapewni skuteczną pomoc dla rodzin mających trudności w zapewnieniu właściwej opieki i wychowywania dzieciom oraz skuteczną ochronę dzieci i pomoc dla nich przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. W związku z tym należy podjąć wszelkie działania, aby osiągnąć założenia zawarte w Programie.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 – 2023 ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.